

Sygn. akt III KK 431/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

w sprawie **P. P.**

oskarżonego z art. 212 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 15 grudnia 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 30 września 2021 r., sygn. akt IV Ka 1340/21,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Wieliczce

z dnia 26 marca 2021 r., sygn. akt II K 442/20

**uchyla wyrok w zaskarżonej części tj. dotyczącej braku
rozstrzygnięcia o zastosowaniu środka z art. 67 § 3 k.k. i sprawę
w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi
Okręgowemu w Krakowie w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

P. P. prywatnym aktem oskarżenia został oskarżony o to, że w dniu 23 czerwca 2020 r. podczas sesji Rady Miejskiej w W., transmitowanej na żywo oraz dostępnej w internecie pod adresem [...], dokonał zniesławienia B. K., pomawiając go publicznie o nieprawdziwe zachowanie odnoszące się do nieprawdziwych informacji twierdząc, że zablokował budowę chodnika w M. przez co przepadło 10 mln zł oraz przedstawiony pierwszy kosztorys budowy kładki dla pieszych w sołectwie [...] wynosił 10-20 tys. zł, a gmina wydała na to 200 razy więcej, co było stwierdzeniami nieprawdziwymi, nie mającymi odzwierciedlenia w faktach, poniżającymi w opinii publicznej i narażającymi na utratę zaufania potrzebnego dla działalności społecznej, tj. o popełnienie przestępstwa z art. 212 § 2 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Wieliczce z 26 marca 2021 r., sygn. akt II K 442/20, na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., wskazany oskarżony został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu (pkt 1); rozstrzygnięto także o kosztach postępowania (pkt. 2 i 3).

Sąd Okręgowy w Krakowie, po rozpoznaniu apelacji oskarżyciela prywatnego, wyrokiem z 30 września 2021 r., sygn. akt IV Ka 1340/21, zmienił wyrok Sądu I instancji, w ten sposób, że uchylił pkt. 1- 3 wyroku i orzekając w granicach prywatnego aktu oskarżenia, na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne o występki z art. 212 § 2 k.p.k. wobec oskarżonego warunkowo umorzył, ustalając jednocześnie okres 1 roku próby (pkt I). Kosztami procesu za obie instancje obciążył oskarżonego P. P., a nadto zasądził na rzecz oskarżyciela prywatnego poniesione przez niego zryczałtowane wydatki postępowania (pkt. II i III).

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego, na niekorzyść oskarżonego P. P., wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając to orzeczenie w części dotyczącej zaniechania orzeczenia wobec oskarżonego zadośćuczynienia albo nawiązki, podniósł zarzut rażącego i mającego wpływ na jego treść naruszenia prawa karnego materialnego, tj. art. 67 § 3 k.k., polegające na odstąpieniu w wydanym orzeczeniu reformatoryjnym, zmieniającym wyrok uniewinniający Sądu Rejonowego w W. z 26 marca 2021 r. o sygn. akt II K 442/20 i warunkowo umarzającym wobec P. P. postępowanie karne o występki z art. 212 § 2 k.k. na okres próby wynoszący 1 rok, od orzeczenia wobec oskarżonego nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, w

sytuacji gdy przepis ten w każdym przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego obliguje Sąd do nałożenia na sprawcę przestępstwa obowiązku zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku popełnionego przestępstwa albo do orzeczenia nawiązki.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie w części dotyczącej zaniechania orzeczenia wobec oskarżonego zadośćuczynienia albo nawiązki i przekazanie sprawy w tym zakresie wymienionemu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, wobec czego podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Nie ulega wątpliwości, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącą obrazą wskazanego w *petitum* kasacji przepisu prawa materialnego. Artykuł 67 § 3 zdanie pierwsze k.k. stanowi bowiem, że umarzając warunkowo postępowanie karne, sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości lub w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę. Z brzmienia tego przepisu jednoznacznie wynika zatem, że orzeczenie obowiązku naprawienia szkody, zadośćuczynienia czy nawiązki ma charakter obligatoryjny i powinno mieć miejsce zawsze wtedy, gdy dochodzi do warunkowego umorzenia postępowania, pod warunkiem jednak, że sprawca wyrządził przypisanym mu przestępstwem szkodę lub krzywdę, które do chwili wyrokowania nie zostały zrekompensowane.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się natomiast, że zasądzenie nawiązki jest możliwe zamiast obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia, czyli w wypadkach, gdy są podstawy do orzeczenia tych dwóch środków, a w szczególności, gdy wykazano w postępowaniu istnienie spowodowanej przestępstwem szkody bądź krzywdy wymagającej naprawienia w całości lub w części (tak np. w wyrokach SN: z 30 listopada 2018 r., sygn. akt III KK 508/17 i z 30 września 2020 r., sygn. akt I KK 104/20). Powinność zasądzenia nawiązki materializuje się zatem wówczas, gdy – pomimo istnienia podstaw – nie orzeczono jednak żadnego z wymienionych w art. 67 § 3 k.k. środków, tj.

odszkodowania lub zadośćuczynienia, jako ich alternatywa będąca jednocześnie zaspokojeniem roszczeń pokrzywdzonego.

Zgodzić należało się ze skarżącym, że w ustalonym stanie faktycznym omawianej sprawy, pokrzywdzony B. K., w wyniku zniesławienia go przez P. P. doznał krzywdy, która nie została mu przez oskarżonego w żaden sposób zrekompensowana. Jak stwierdził przecież sam Sąd II instancji w pisemnych motywach wyroku, zachowanie oskarżonego przyczyniło się do pokrzywdzenia B. K. (choć nie było ono znaczne), który mógł się poczuć dotknięty nieprawdziwymi informacjami wygłaszanych na swój temat. Nie może być zatem wątpliwości, że zaistniały podstawy do orzeczenia na rzecz tego pokrzywdzonego zadośćuczynienia lub nawiązki, w oparciu o treść art. 67 § 3 k.k., a nadto orzeczenie drugiego z tych środków – wobec warunkowego umorzenia postępowania i zaniechania orzeczenia zadośćuczynienia – stało się obligatoryjne.

W tym stanie rzeczy za oczywistą należy uznać rażącą obrazę art. 67 § 3 k.k., co powodowało, że uchylenie wyroku Sadu Okręgowego w Krakowie w zaskarżonej części, a więc w części braku wymaganego prawem rozstrzygnięcia na podstawie tego przepisu, stało się konieczne. Ponowne rozpoznanie sprawy w przekazanym zakresie uwzględni wymogi prawa materialnego, jakie związane są z warunkowym umorzeniem postępowania, o czym była mowa powyżej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[as]

I.n